

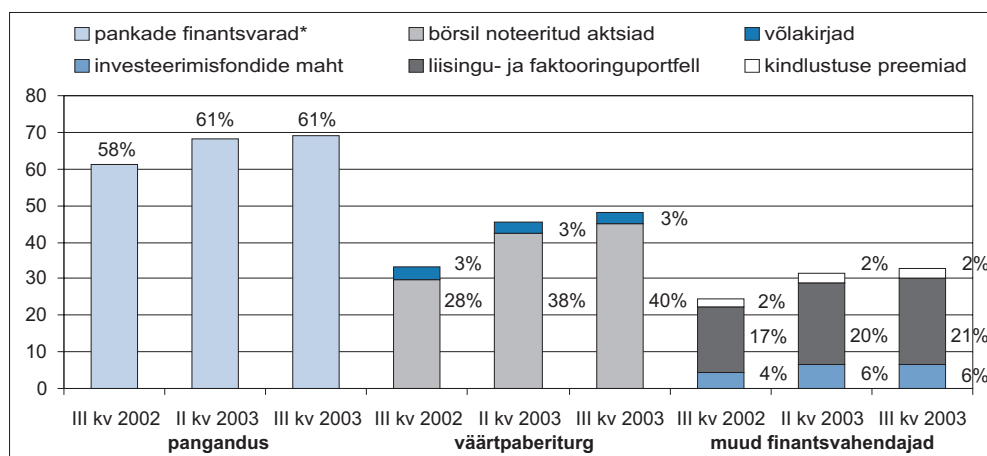
V

FINANTSSEKTORI ARENG

Pankade laenu- ja liisinguportfelli suurenemine, mille kasvutempo ületas 2003. a III kvartalis majanduskasvu 2,5 korda, toetas endiselt kiiret finantssüvenemist. Kiire laenukasvu tõttu oli pankade koguvarede kasv laenuportfelli omast aeglasem, mistõttu laenude osatähtsus varade struktuuris suurenes. Hoiuste kasvu aeglustumine ja samaaegne suur laenuõudlus tingisid pankade suure välislaenamise, mille tõttu institutsionaalse välisfinantseerimise osatähtsus kohustustes tõusis 29%ni. Sellise arengu tagajärjel ületasid pankade laenud III kvartali lõpus hoiuseid ligi veerandi võrra.

Kuigi III kvartalis esimest korda kogu intresside langustsükli jooksul pankade intressitulud vähenesid, püsis pankade kasumlikkus tänu teenustasu- ja finantstehingute tuludele ning madalatele provisjonidele endiselt kõrge. Lisaks aitas kasumlikkust hoida laenuportfelli kvaliteedi säilimine. Laenu- ja liisinguportfelli kiirest kasvust hoolimata tõusis pankade kapitali adekvaatsuse koondnäitaja II kvartali 14,7%lt III kvartali lõpuks 15,4%le. Selle põhjuseks oli teise kvartali kasumi kandmine omavahendite hulka.

Muudest finantsvahendajast suurenevad endiselt kõige kiiremini investeerimisfondid, kuigi III kvartalis võis täheldada kasvu aeglustumise märke. Samuti jätkus kvartali alguses aktsiaturu kapitalisatsiooni kasv (vt joonis 5.1), mida õhukese turu tingimustes toetas välisinvestorite ostuhuviga kaasnenud hinnatõus. Septembris tegid aktsiahinnad turgu tabanud ebakindluse tõttu siiski läbi mõningase korrektsiooni. Vastupidiselt muudele turgudele iseloomustas võlakirjaturgu mahu ja käibe langus.

Joonis 5.1. Eesti finantsvahendajate struktuur (mld kr ja % SKP suhtes)

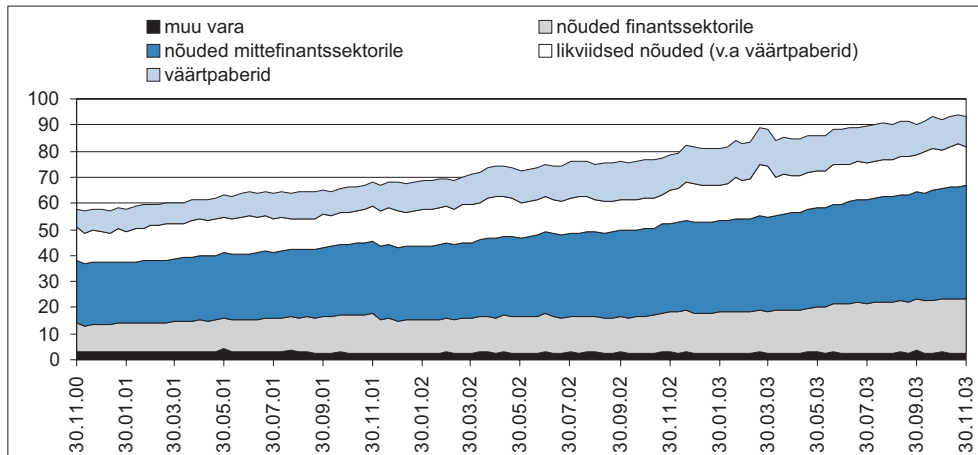
* v.a finantseerimisasutustele antud laenud

Pangandus

Pankade varad ja nende kvaliteet

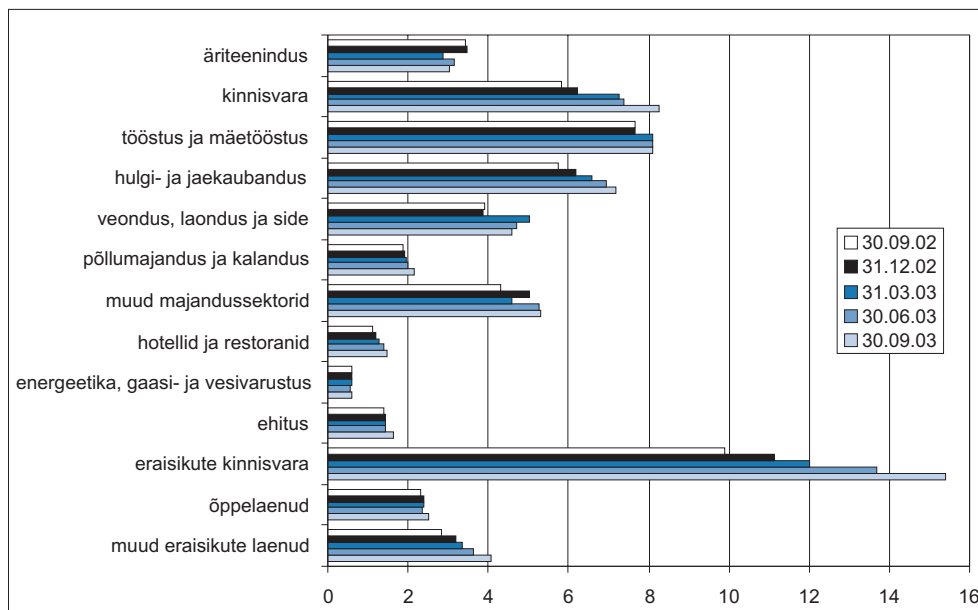
Pankade koondvarade maht kasvas III kvartali jooksul 1,9 mld krooni võrra ning koos oktoobrikuu 2 mld kroonise kasvuga ulatus varade kogumaht oktoobri lõpuks 92,3 mld

kroonini (vt joonis 5.2). **Laenu- ja liisinguportfelli jääk suurenes kvartali jooksul 3,7 mld krooni, millele oktoobris lisandus 1,5 mld krooni. Laenu- ja liisinguportfelli kogumaht oli oktoobri lõpuks 65,9 mld kroonini.** Kiire laenukasvu tingimustes on pankade koguvaramad suurenenud laenuportfelliga aeglasemalt, mistõttu laenude osatähtsus varade struktuuris on tõusnud.

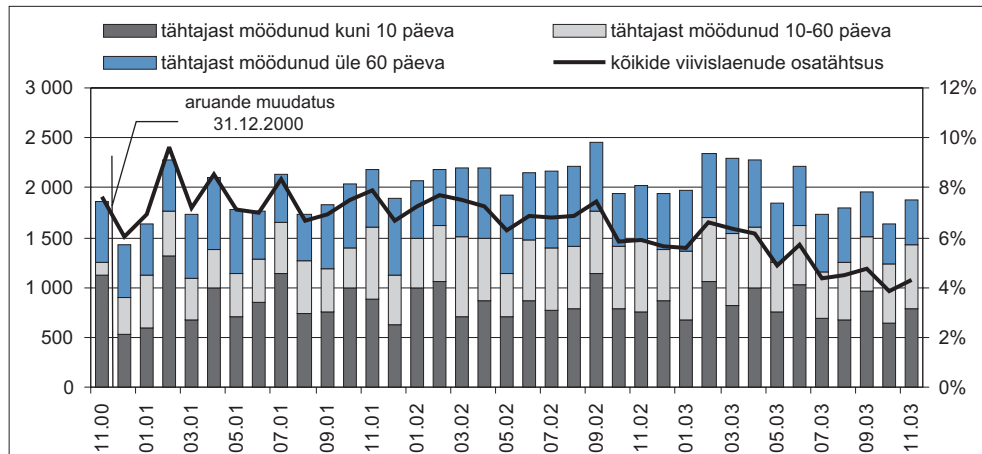
Joonis 5.2. Pankade koondvarade struktuur (mld kr)

Laenu- ja liisinguportfelli kasvu andsid jätkuvalt suure panuse **eraisikud**. Selle tulemusena paisus nende võlgnevus laenude ja liisingutena kvartali jooksul 2,2 mld krooni võrra (vt joonis 5.3). Kuigi eraisikute laenuportfell kasvab valdavalt eluasemelaenude lisandumise tõttu, oli suur ka tarbimislaenude kasv, eriti järelmaksuostudena, muude väikefinantseerimistehingutena ja autoliisinguna. **Firmadest** võtsid laenu põhiliselt kaubandus- ja kinnisvarasektori ettevõtted. Veonduse, tööstuse ja kalanduse finantseerimine oli varasemast väiksem.

Joonis 5.3. Laenu-, liisingu- ja faktooringu koondportfell majandussektorite ja laenu otstarbe järgi (mld kr)

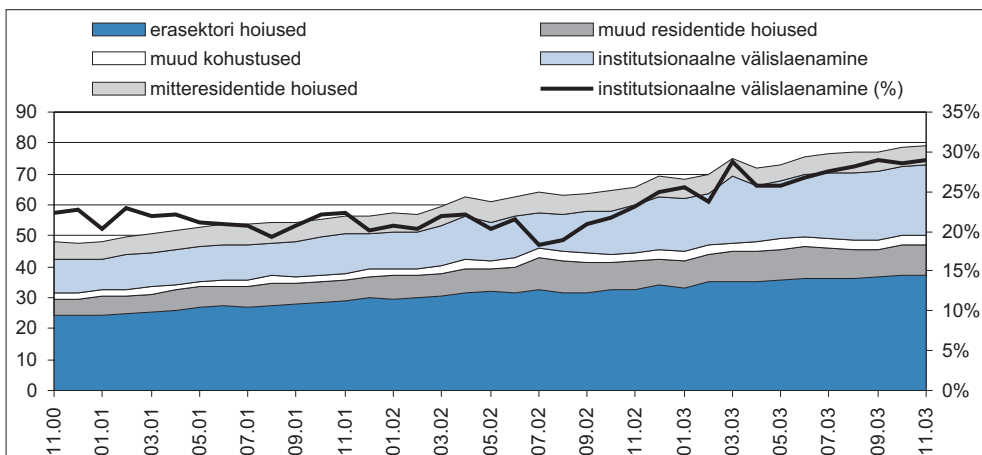
Pankade laenuportfelli kvaliteet püsis endisel tasemel: üle 60päevaste viivislaenude jääk vähenes peamiselt viivislaenude absoluutmahu kahanemise tõttu juuni 1,54%lt oktoobri lõpuks 0,95%le kogu laenuportfelist. Mahult kahanes kõige enam kinnisvarasektori rohkem 60 päeva viivises olnud laenude jääk. Ainsana kasvas III kvartalis ja oktoobris tööstussektori võetud samade viivislaenude jääk (vt joonis 5.4).

Joonis 5.4. Viivislaenude maht (mln kr, vasak telg) ja osatähtsus pankade laenuportfellis (parem telg)

Võõrvahendid

Hoiuste kasvu aeglustumise tõttu on laenukasvu aidanud rahastada pankade välislaenamine. Institutsionaalne välislaenamine suurenes III kvartalis 2,1 mld krooni võrra, millega selle osakaal jõudis kvartali lõpuks 29%le. Laenude ja hoiuste suhe suurenes II kvartali 1,16-lt III kvartali lõpuks 1,25-ni (vt joonis 5.5).

Joonis 5.5. Pankade koondkohustuste struktuur (mln kr, vasak telg) ja institutsionaalse välislaenamise osakaal kohustustest (parem telg)

Hoolimata riskivarade kasvust, tõusis pankade kapitali adekvaatsuse koondnäitaja II kvartali 14,7%lt III kvartali lõpuks 15,4%le, peegeldades põhiliselt II kvartali kasumi arvestamist oma-

vahendite hulka. Laenuportfelli ja sellest tulenevalt ka riskivarade kasvu tõttu langes kapitali koondadekvaatsus oktoobri lõpuks siiski 15,1%le.

Omakapitali tulukus

Pangad ise teenisid kolme kvartali kokkuvõttes 1,03 mld krooni kasumit, mis ületab 2002. a sama aja tulemuste ligi viiendiku võrra. Konsolideeritud kasumlikkuse kasv III kvartalis aeglustus, kuigi üheksa kuu kokkuvõttes oli puhaskasum – 2,08 mld krooni – 2002. a sama perioodi näitajast ligi viiendiku võrra suurem ning omakapitali puhastulukus on püsinud kõrge (20%).

Erinevalt aasta esimesest poolest iseloomustas III kvartalis nii pankade soolo kui konsolideeritud kasumi kujunemist intressitulu vähenemine. Seda kompenseerisid tulud teenustasutelt ja finants-tehinguilt ning väiksemad provisjonid. Intressitulu alanemine oli seotud laenuportfelli teenitava tulu vähenemisega. Sealjuures langes hinnavahe II kvartali 3,47%lt III kvartalis 3,23%le.

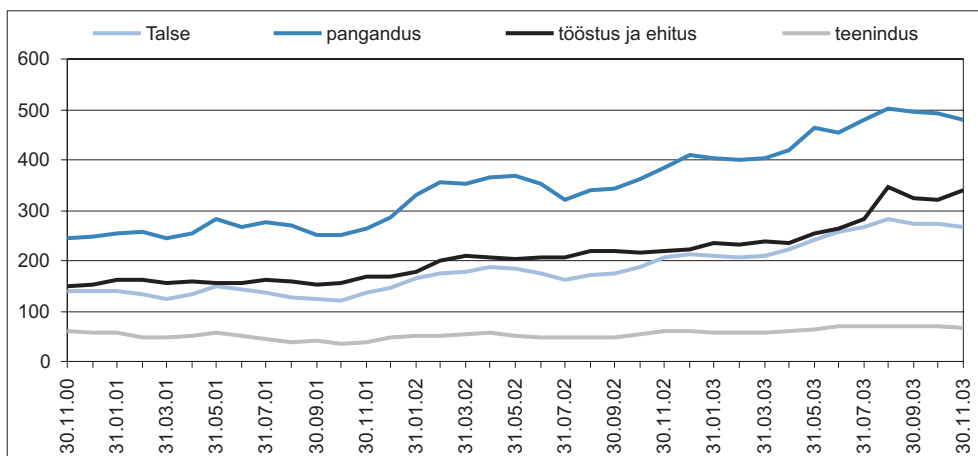
Vastupidiselt intressituludele on teenustasutulud pidevalt kasvanud. Lisaks laenude väljastamise ja ümbervormistamise tasudele, mis moodustavad ligikaudu kolmandiku teenustasutulust, toetas sissetulekuid ka elektrooniliste kanalite tasustamisest saadud tulu. Administratiivkulud on jäänud stabiilseks.

Väärtpaberiturg

Aktsiaturg

Tallinna Börsil iseloomustas aktsiate hindu ka III kvartalis tõusutrend, mis saavutas tipu septembri keskel enne Euroopa Liidu referendumit (306,44 punkti). Sealjuures põhines kasv mitte põhiaktsiail, vaid pigem muude tööstus-, ehitus- ja teenindusettevõtete aktsiail. Haripunktile järgnes lühike korrigeerimisperiood, mille järel börsiindeks tõusis aasta lõpul taas endise tipu lähedale.

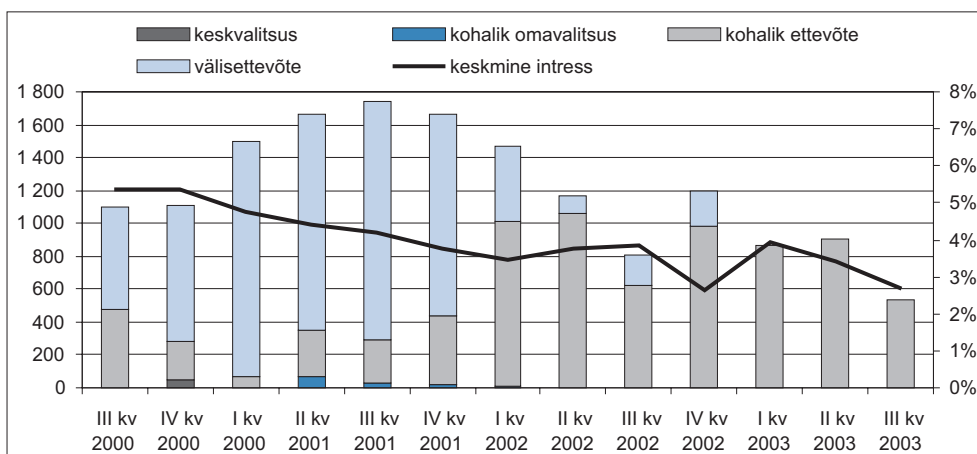
Kuigi III kvartali käive on enamasti olnud sesoonselt väike, iseloomustas Tallinna Börsi septembris ja oktoobris aktiivsuse tõus. Kvartali keskmine päevakäive ulatus 27 mln kroonini (vt joonis 5.6).

Joonis 5.6. Talse ja Tallinna Börsil kaubeldavate aktsiate indeksid majandussektorite järgi (punkti)

Võlakirjaturg

Esmase võlakirjaturu kokkutõmbumine III kvartalis süvenes. Kui aasta kahes esimeses kvartalis emiteeriti kummaski võlakirju ca 900 mln krooni eest, siis III kvartalis välja lastud võlakirjade maht ulatus 580 mln kroonini. Peamised emitendid olid III kvartalis residentsed ettevõtted. Sarnaselt I poolaastale andsid poole võlapaberite mahust välja pangad. Võlakirjade käive kahanes nagu emissioonimahtki, ulatudes kvartali keskmisena 135 mln kroonini (vt joonis 5.7).

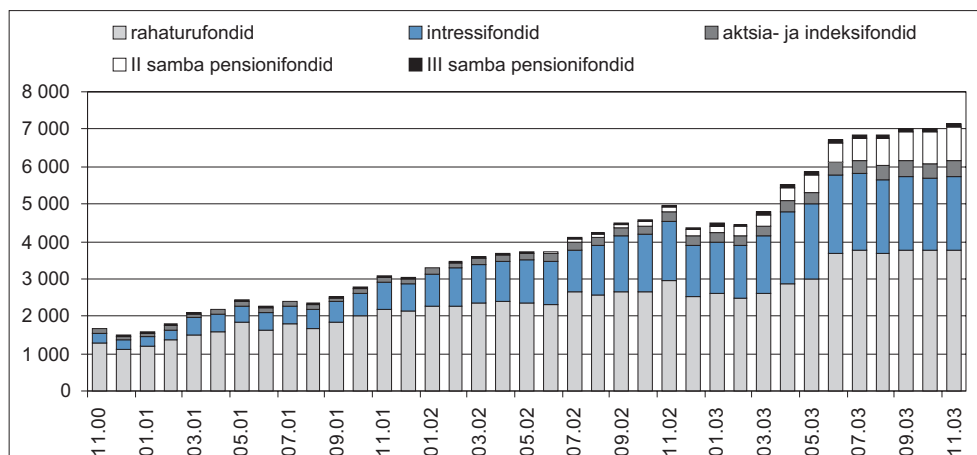

Joonis 5.7. Kvartali jooksul emiteeritud võlakirjad emitentide lõikes (mln kr, vasak telg) ja kroonivõlakirjade keskmine intress (parem telg)

Muud finantsvahendajad

Investeeringufondid

Investeeringufondide varade maht oli III kvartalis heitlik, kuigi kolme kuu kokkuvõttes kasv aeglustus. Rahaturu-, intressi- ja aktsiafondide maht suurenes kvartaliga vaid 40 mln krooni võrra – 6,9 mld kroonini. Sealjuures kasvasid mahult kõige enam aktsiafondid – 80 mln krooni võrra. Neile järgnesid rahaturufondid 61 mln kroonise kasvuga. Intressifondide maht on

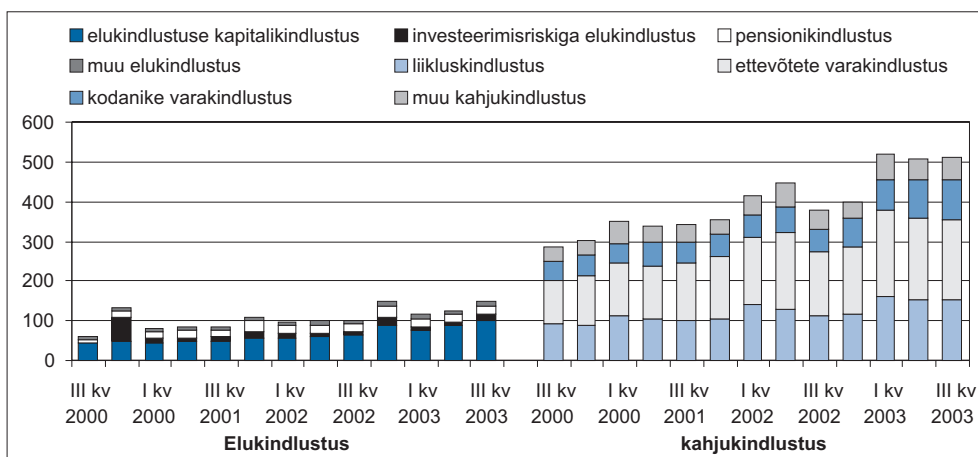
Joonis 5.8. Investeeringufondide maht (mln kr)

alates juunist pidevalt kahanenud: III kvartali ja oktoobrikuu jooksul kokku 240 mln krooni võrra. **Intressifondide mahu vähenemise üheks põhjuseks võib olla alanev tootlus, kuna rahaturu- ja intressifondide aastatootlus langes III kvartali keskmisena 2,3 ja 3,5%ni.** Tänu suuremate aktsiaturgude taastumisele ning Balti riikide börsidel III kvartalis jätkunud aktsiahindade kasvule on aktsiafondide, täiendava kogumispensiooni fondide ning kõrgema riskiastmega II samba pensionifondide keskmine aastatootlus märgatavalt tõusnud (vt joonis 5.8).

Kindlustus

Elukindlustusseltsid kogusid 2003. a III kvartali jooksul preemiaid 147 miljonit krooni, mis on 44% enam kui 2002. a samal perioodil. Elukindlustuse muust kindlustusest kiirema kasvu võib kirjutada täiendava kogumispensiooni ehk pensionikindlustuse III samba arvele, mille lepingute sõlmimine on aktiveerunud.

Kahjukindlustusseltsid kogusid 2003. a III kvartalis brutopreemiaid 510 miljonit krooni ehk 33% rohkem kui 2002. a samal perioodil. Kõige kiiremini suurenes III kvartali jooksul liikluskindlustuse lepingute sõlmimine, samuti nii ettevõtete kui eraisikute vara- ja sõidukikindlustus (vt joonis 5.9).

Joonis 5.9. Kindlustusseltside poolt kogutud brutopreemiad (mln kr)